

O‘ZBEKISTONDA SANOATNI RIVOJLANTIRISH: YUQORI TEXNOLOGIYALI KELAJAK SARI YO‘L

Ermator Ilhom Ismoilovich -

Iqtisodiyot kafedrasida katta o‘qituvchisi.

Andijon mashinasozlik instituti.

Andijon, O‘zbekiston.

Annotatsiya.

Muallif o‘zining ushbu maqolasida O‘zbekistonning uzoq muddatli farovonligi uchun sanoat tarmog‘ining ahamiyati haqida so‘z olib boradi. Muallif O‘zbekistonda sanoat yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 30 foizga yaqin qismini tashkil etishini va iqtisodiy faol aholining to‘rtidan bir qismini ish bilan ta‘minlashini alohida ta‘kidlaydi. So‘nggi yillarda mamlakatimizda texnologiyani jadal modernizatsiya qilish va ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish ishlari iqtisodiyotda sanoat mahsulotlari ulushining oshishiga xizmat qilmoqda. Maqola O‘zbekiston sanoati rivojlanishi bilan qiziquvchi mutaxassislar, tadqiqotchilar va tadbirkorlar uchun foydali bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: milliy iqtisodiy siyosati, integratsiya, yuqori texnologiya, Avtomatlashtirish, raqobatbardosh, byudjeti taqchilligini qisqartirish, sanoat mahsulotlari, ishlab chiqarish

Mavzuning dolzarbligi: Davlatning muvaffaqiyatli va barqaror iqtisodiyotining garovi uning sanoat salohiyatidir. Shu bois samarali davlat sanoat strategiyasini ishlab chiqish milliy iqtisodiy siyosatning asosiy ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Zamonaviy dunyo voqeligiga mos ravishda ilg‘or sanoat siyosatini shakllantirish, boshqacha aytganda, uning harakatlantiruvchi kuchi yuqori texnologiyali ishlab chiqarishlarni rivojlantirish, modernizatsiya qilish va fan-texnika taraqqiyotining innovatsion natijalaridan foydalanish bo‘lishi kerak.

O‘zbekiston rivojlanayotgan davlat sifatida postindustrial jamiyatga aylanish va jahon iqtisodiy jarayonlariga integratsiyalashuv yo‘lida muvaffaqiyatli qadamlar tashlamoqda. Bugungi kunda O‘zbekiston sanoat siyosatining asosiy vazifalari sanoatning barcha tarmoqlarini chuqur tarkibiy o‘zgartirishlar, yuqori texnologiyali mahsulotlarni joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va modernizatsiya qilishdan iborat. Bundan tashqari, import o‘rnini bosuvchi siyosatdan eksportga yo‘naltirilgan modelga o‘tish muhim ustuvor yo‘nalishga aylanib, mamlakatimizning jahon bozorida raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Samarali sanoat siyosatini amalga oshirishda davlat alohida rol o‘ynaydi. Innovatsion faoliyat bilan shug‘ullanuvchi kichik va o‘rta korxonalarini qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish, shuningdek, muvaffaqiyatli investitsiya siyosati xorijiy kapitalning kirib kelishiga yordam beradi, bu esa pirovardida sanoat siyosatining asosiy maqsadlariga erishishga yordam beradi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Tarakkiyot strategiyasi” to‘g‘risdagi PF-60-son Farmoni qabul qilindi. Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot Strategiyasi 100 ta maqsaddan iborat bo‘lib 21- maqsadida: Iqtisodiyot tarmoqlarida barqaror yuqori o‘shish sur‘atlarini ta‘minlash orqali kelgusi besh yilda aholi jon boshiga yalpi ichki mahsulotni - 1,6 baravar va 2030 yilga borib aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadni 4 ming AQSH dollaridan oshirish hamda "daromadi o‘rtachadan yuqori bo‘lgan davlatlar" qatoriga kirish uchun zamin yaratish vazifasi belgilab berilgan.

Makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash va yillik inflyatsiya darajasini 2023 yilgacha bosqichma-bosqich 5 foizgacha pasaytirish. Davlat byudjeti taqchilligini qisqartirish va 2023 yildan yalpi ichki mahsulotga nisbatan uning 3 foizdan oshib ketmasligini ta‘minlash kerak bo‘ladi.

Har bir tuman byudjetining kamida 5 foizini "Fuqarolar byudjeti" dasturi doirasida aholining takliflari asosida eng dolzarb muammolarni yechishga sarflashni tashkil qilish vazifasi qo'yilgan.

Davlat qarzini boshqarishda yiliga yangi jalb qilingan tashqi qarz miqdori 4,5 milliard AQSH dollaridan oshib ketmasligini ta'minlash kerak.

22- maqsad: Milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlash va yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini oshirishga qaratilgan sanoat siyosatini davom ettirib, sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga oshirish belgilab berildi.

Har qanday davlatning rivojlanishi, uning iqtisodiy qudrati va farovonligining asosini sanoat salohiyati tashkil etadi. Sanoat siyosati - sanoatni maqsadlarga muvofiq rivojlantirishni boshqarishga qaratilgan ma'muriy, qonunchilik, moliya-iqtisodiy va hukumat qarorlari tizimi. Bu ko'mak beradi: ilmiy-texnikaviy va boshqaruv taraqqiyotini jadallashtirish, ishlab chiqarish tuzilmalarini yangilash va global talablarga moslashtirish uchun uning ustuvor yo'nalishlari iqtisodiy sub'ektlarning manfaatlarini hisobga olgan holda tizimli bo'lishi va ijtimoiy ehtiyojlardan kelib chiqishi kerak. bozor va davlatning ijtimoiy maqsadlari innovatsion harakatlar, jumladan, investitsiyalar ham uzoq muddatli o'sishni va zamonaviy chaqiriqlarga moslashishni ta'minlaydigan muvaffaqiyatli sanoat siyosatining asosiy elementi hisoblanadi.

O'zbekistonda sanoat iqtisodiyotda muhim o'rin tutishi yuqorida belgilab o'tilgan edi. Lekin O'zbekistonda ayrim tarmoqlarni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarni mavjud bo'lib, bu tarmoqlarni boshqa tarmoqlarga qaraganda tezroq rivojlantirish mumkin:

1. **To'qimachilik sanoati:** O'zbekiston paxtasi bilan mashhur va to'qimachilik sanoati muhim o'rinni egallaydi. Paxta matolari, kiyim-kechak kabi to'qimachilik mahsulotlarini eksport qilish katta salohiyatga ega.

2. **Agrosanoat majmuasi:** O'zbekistonda qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sanoati ham istiqbolli. Bu meva, sabzavot, go'sht va sut mahsulotlari kabi oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarishni o'z ichiga oladi.

3. **Qurilish va infratuzilma:** Mamlakatda turar-joy binolari, savdo ob'ektlari va infratuzilma ob'ektlari (yo'llar, ko'priklar, aeroportlar) qurilishi jadal rivojlanmoqda.

4. **Axborot texnologiyalari va AI:** O'zbekistonda innovatsiyalar va texnologiyalarni rivojlantirishga, jumladan, sun'iy intellektga e'tibor qaratilmoqda.

Bu tarmoqlar iqtisodiy o'sishga va mamlakat rivojiga qisqa muddatlar ichida katta hissa qo'shishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi sanoatini rivojlantirish uchun bir qancha chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsad muvofiq hisoblanadi 1-jadval:

1-jadval

O'zbekiston Respublikasi sanoatini rivojlantirish uchun bir qancha chora-tadbirlarni amalga oshirish tavsiya qilinadi

	Chora-tadbirlar	Amalga oshirish yo'llari
1.	Me'yoriy tartibga solish:	Sanoat rivojlanishiga yordam beruvchi qonunlar va me'yoriy hujjatlarni yaratish va takomillashtirish.
2.	Infratuzilmani qo'shma moliyalashtirish	Sanoat infratuzilmasini, shu jumladan sanoat sub'ektlarini qo'llab-quvvatlash infratuzilmasini yaratish yoki rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash.
3.	Raqamlashtirishga investitsiyalar	Sanoat majmuasini raqamli modernizatsiya qilishga, jumladan, resurslarni qayta taqsimlashga va raqamli ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlashga e'tibor qaratish.

4.	Tashabbusni rag‘batlantirish	Pastdan tashabbusni rag‘batlantirish, yechimlarning moslashuvchanligi va iqtisodiyotning turli tarmoqlari xususiyatlarini hisobga olgan holda ixtisoslashuv.
5.	Injiniring va sanoat dizayni	Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish uchun muhandislik va sanoat dizaynini ishlab chiqish.
6.	Imtiyozli kreditlardan foydalanish	Sanoatni rivojlantirish jamg‘armasi import o‘rnini bosish, raqamlashtirish, uskunalar lizingi va boshqa loyihalarni amalga oshirish uchun imtiyozli kreditlar ajratadi.

Ushbu chora-tadbirlar yanada raqobatbardosh va innovatsion sanoatni yaratishga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda sanoat siyosatini amalga oshirish yo‘nalishlari to‘g‘risida quyidagi xulosalar chiqarish imkonini beradi:

1. Muvaffaqiyatli sanoat strategiyasini shakllantirish: Globallashuv va jadal o‘zgarishlar sharoitida O‘zbekiston jahon bozorida raqobatbardosh ustunliklarini mustahkamlash va sanoat ishlab chiqarishini yangi bosqichga ko‘tarish imkonini beruvchi sanoat strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish zarur.

2. “O‘zbekiston – 2030” konsepsiyasining mazmun-mohiyati: 2022-yilda ishlab chiqilgan ushbu konsepsiya ichki imkoniyatlardan foydalangan holda mamlakatimizning barqaror farovonligiga erishish va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashga qaratilgan.

3. Strategik yo‘l xaritalari: O‘rta va uzoq muddatli strategik yo‘l xaritalarini ishlab chiqish sanoat diversifikatsiyasini kengaytirish, yangi ishlab chiqarishlarni rivojlantirish, yangi ish o‘rinlari yaratish va xorijiy sarmoyalarni jalb etish imkonini beradi.

4. Innovatsion yo‘l: Boy sanoat salohiyatiga ega O‘zbekiston bosqichma-bosqich innovatsion sanoat siyosatiga o‘tmoqda. Bu eksportga yo‘naltirilgan yangi modelni yaratish va noneft sanoat sektorini jonlantirishni o‘z ichiga oladi.

Bunday qadamlar mamlakat taraqqiyotiga, iqtisodiy barqarorlikka erishishga xizmat qiladi.

Фойдаланилган адабиёт

1. Калинин, В.В. Проблемы трансфера технологий, пути их решения / В.В. Калинин, М.Л. Катешова // Инновации. – 2003. – №7.
2. Международный технологический обмен [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.i-u.ru/biblio/archive/fomichev_mej/07.aspx
3. Медведкин Т.С. Трансфер знаний: теория и практика Европейского Союза / Т.С. Медведкин // Вестник Мариупольского государственного университета. Серия: Экономика. – 2021. – Вып. 3.
4. Эрматов И.И. [Значение трансфера технологии для экономики Узбекистана | Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences \(econferenceseries.com\)](#)
5. Ermatov I.I. ISSUES OF TRANSFER OF HIGH TECHNOLOGIES TO THE INDUSTRY OF UZBEKISTAN | British Journal of Global Ecology and Sustainable Development (journalzone.org).
6. ICT Week Uzbekistan 2023: Глобальный обзор технологических преобразований в стране. [ITPARK - ICT Week Uzbekistan 2023: Globalnyy obzor texnologicheskix preobrazovaniy v strane \(it-park.uz\)](#)
7. Polanyi M. The tacit dimension / M. Polanyi. – Chicago: University Of Chicago Press, 2009 (Reissue edition, originally 1966). – 128 p.